

Herijking Visie en Uitvoeringsagenda recreatie en toerisme gemeente Lochem

Recreatie & Toerisme

Inleiding

In april 2019 stelde de gemeenteraad de Visie op recreatie en toerisme vast. Samen met de bijbehorende uitvoeringsagenda. Nu we vier jaar verder zijn, is het tijd voor een herijking. De visie is voor de lange termijn en blijft staan. Wel brengen we een aantal accenten aan en voegen we aandachtspunten toe. De uitvoeringsagenda krijgt een update.

Terugblik 2019-2023

Nog geen jaar na het vaststellen van de visie en de afgelopen uitvoeringsagenda brak de coronacrisis uit. Een crisis die van grote invloed was op de recreatiesector. Nederland en een groot deel van de wereld ging in lockdown. Onder andere winkels, horeca en veel verblijfsaccommodaties moesten sluiten. Samenkomen was niet meer toegestaan, ontbijten moest op de eigen hotelkamer en campinggasten mochten sanitair niet meer delen. Helaas bleef het niet bij één lockdown maar volgden er meer. Steeds weer aanpassen en nieuwe regels. Een zware tijd voor veel ondernemers. Hotels misten de zakelijke gasten en bijeenkomsten en ook veel feesten en partijen konden niet doorgaan. Maar voor sommige ondernemers betekende de crisis ook kansen. Doordat vakantie in het buitenland niet altijd mogelijk was, groeiden de bezettingsgraden. Met name op de campings.

Ondanks de coronacrisis is er veel gebeurd de afgelopen jaren. Zo opende de VVV een inspiratiepunt aan de Markt 2 in Lochem. Zijn we wandelgemeente van het jaar 2022 geworden. Is er een prachtige muurschildering verschenen op de silo van Oocon aan de Goorseweg in Lochem, als onderdeel van de Achterhoekse Silo Art Tour. Ook stelden we een regio-coördinator aan die de afgelopen jaren voor een boost in de marketing en productontwikkeling zorgde en zo Lochem weer beter op de kaart wist te zetten als toeristische bestemming. En we voegden een aantal extra fietsknooppunten en klompenpaden toe aan het routenetwerk. Dit zijn enkele voorbeelden van resultaten die we boekten. In bijgevoegde factsheet staat een compleet overzicht.

De visie staat

In 2019 hebben we een zorgvuldig en uitgebreid proces doorlopen om tot een meerjarenvisie te komen. Het is niet de bedoeling om deze visie nu op de schop te gooien. We houden vast aan de zes speerpunten die in die visie staan:

Speerpunten

1. Goede basis: natuur, landschap, cultuurhistorie en een eigen identiteit
2. Samenwerken en verbinding
3. Aantrekkelijke en gevarieerde routenetwerken
4. Marketing en informatievoorziening
5. Veelzijdige activiteiten en voorzieningen
6. Vitale verblijfsrecreatie

Ook ons profiel staat: we zijn een veelzijdige gemeente. Kastelen, landgoederen, historische binnenstad, afwisselende landschappen en kernen met hun voorzieningen en ons aanbod van kunst en cultuur maken ons uniek. Samen met de ligging tussen twee Hanzesteden.

Ontwikkelingen die de visie aanscherpen

Qua aanbod en doelgroepen zetten we de komende jaren nog meer in op een verbreding. Bij nieuwe ontwikkelingen waar de gemeente een rol speelt met een planologische procedure, toetsen we wat een ontwikkeling toevoegt aan het bestaande aanbod en daarmee ook aan een andere doelgroep. Bij de indeling in doelgroepen kijken we naar het systeem van [leefstijlen](#).

We profileren ons toeristisch met het **beeldmerk: Landelyk Lochem**. Dit beeldmerk is in 2022 ontworpen en helpt bij een herkenbare en onderscheidende promotie. Iedere toeristische ondernemer mag het beeldmerk gebruiken. Daardoor zullen we het steeds vaker zien. De regio-coördinator en VVV gebruiken het al volop in nieuwe (route)producten en marketinguitingen.

We richten ons op **'de recreant'**. De recreant is meer dan de klassieke toerist. Inwoners uit Lochem en omgeving gebruiken namelijk het grootste deel van ons recreatieve aanbod.

Toerisme als middel

Jarenlang was een toename van het aantal toeristen een doel op zich. Nu verschuift de focus meer naar de maatschappelijke waarde van toerisme. Bijvoorbeeld als middel om het voorzieningsniveau van de gemeente op peil te houden. Maar ook om natuur, cultuur en erfgoed te onderhouden en behouden. Met als doel een prettig woon- en leefklimaat voor inwoners en bezoekers te creëren.

Landelyk Lochem

Herijking uitvoeringsagenda

We houden vast aan de zes speerpunten uit de visie. Ze vinden hun vertaling in de uitvoeringsagenda. In deze uitvoeringsagenda staan op hoofdlijnen de punten waar de we de komende jaren aan werken.

De zes speerpunten geven richting, maar we doen natuurlijk meer. Daarbij kijken we waar op dat moment kansen liggen. Deze uitvoeringsagenda is dus niet in beton gegoten en niet tot in detail uitgewerkt. Denk bijvoorbeeld aan details als welke producten we de komende jaren nog ontwikkelen voor de recreant. Of aan hoe we verbetering van wandelpaden kunnen koppelen aan de herinrichting van de Berkel. Soms zijn details terug te vinden in specifieke beleidsstukken. Waar mogelijk nemen we een hyperlink op naar deze stukken.

Oproep aan u als lezer

Ziet u ergens een kans en een rol voor ons als gemeente? Trek dan aan de bel! We gaan graag met u in gesprek over uw idee om een impuls te geven aan recreatie en toerisme in onze gemeente.

1

SPEERPUNT 1

Goede basis houden en versterken

Ons afwisselende landschap en rijke erfgoed zijn (samen) dé toeristische trekpleisters van de gemeente Lochem. De aanwezigheid hiervan lijkt soms een vanzelfsprekendheid maar dat is niet zo. Voortdurende aandacht is nodig om onze parels te behouden en versterken.

We stelden daarom in 2021 een [biodiversiteitsplan](#) en [laanbomenbeheerplan](#) op. Dit voeren we nu uit en dat blijven we ook de komende jaren doen. Denk daarbij aan investeringen in aanleg en herstel van landschapselementen zoals houtwallen, waterpoelen en struweelhagen. Maar ook in onderhoud en verjonging van ons [bomenbestand](#).

Ons erfgoed hebben we vastliggen in de [cultuurhistorische waardenkaart](#). De kaart is ook digitaal in te zien. Met behulp van deze kaart en onze [erfgoedvisie](#) borgen we cultuurhistorische waarden in de ruimtelijke ordening. Maar we kijken ook met een andere blik naar nieuwe ontwikkelingen op bijvoorbeeld **landgoederen**. Vanuit het besef dat voor **instandhouding daarvan nieuwe verdienmodellen nodig** zijn. Een andere wens is om het behoud en herstel van de kenmerkende **historische handwijzers** te borgen.

Net als bij landgoederen is ook bij **agrariërs** een andere blik nodig op nieuwe ontwikkelingen. Veel agrariërs maken de komende jaren een grote verandering door. Dat vraagt om een andere innovatieve blik op duurzaam beheer en onderhoud van het landschap. De gemeente denkt waar mogelijk mee in de zoektocht naar nieuwe verdienmodellen en ontwikkelingsmogelijkheden.

Soms **botsen ook belangen**. Denk aan de belangen vanuit recreatie en toerisme en biodiversiteit. Zo kan de aanleg of gedeeltelijke verharding of verbreding van paden/routes botsen met het behoud van natuur. De afweging van deze belangen is maatwerk.

2

SPEERPUNT 2

Samenwerking en verbinding

Door samenwerking en verbinding tussen ondernemers, stichtingen en gemeente ontstaan er mooie dwarsverbanden. Zo kunnen we de recreant een nog mooier verblijf in de gemeente aanbieden en hierover informeren. Samenwerking en verbinding blijft de komende jaren een belangrijk speerpunt in ons toeristisch uitvoeringsprogramma.

Dé schakel in het toeristisch netwerk in onze gemeente is sinds 2021 onze regio-coördinator. De aanstelling van een regio-coördinator is een van de uitvloeiselen van de diverse bijeenkomsten van het re-creatiecentrum in 2019 en 2020.

De regio-coördinator legt verbindingen, ontplooit marketingactiviteiten en zet het toeristisch aanbod in de etalage. De regio-coördinator heeft ook een informerende en adviserende rol. Elk jaar is er een of twee keer een kennis- en netwerkbijeenkomst. Er zijn digitale nieuwsbrieven, met daarin een schets van de ontwikkelingen. De regio-coördinator behartigt ook de belangen van de gemeente Lochem als het gaat om (campagne) uitingen van Achterhoek Toerisme.

Naast samenwerking binnen de gemeente is ook de samenwerking op regionaal niveau cruciaal. Met de andere Achterhoekse gemeentes en Achterhoek Toerisme zetten we onze schouders onder het sterke merk Achterhoek. Zo werken we voor onder andere marketing, routenetwerken, kennisuitwisseling, informatievoorziening en verblijfsrecreatie samen. We doen dat binnen de projecten van de [Vrijtijdsagenda](#) en met financiële ondersteuning van **Achterhoek Toerisme**.

Vanaf 2023 is er in het centrum van Lochem een centrummanager. Deze **centrummanager** is er onder andere om samenwerking in het centrum te stimuleren om zo een aantrekkelijk en levendig centrum voor inwoners, ondernemers, cultuur- en verenigingsleven en toeristen te hebben. De centrummanager verbindt. Zij ziet kleine en grote koppelkansen.

Verbinding ziet niet alleen op verbinding met ondernemers onderling. We zien ook een groeiende **verbinding met andere sectoren en op thema's**. De meest voor de hand liggende verbinding is die met cultuur. Deze is al aanwezig, maar we waken ervoor deze niet uit het oog te verliezen en juist verder uit te bouwen. Maar denk ook aan dwarsverbanden met agrariërs (bv. de streekproducenten op de smaakkaart), met cultuur, met mobiliteit (de pilot met GOAN deelfietsen) en inclusie (speciale routes voor handbikes). De komende jaren willen we extra inzetten op dit soort cross-sectorale verbanden.

3

SPEERPUNT 3

Routen netwerk

Het grootste deel van de recreanten in onze gemeente is hier om te wandelen en fietsen. Ons routen netwerk is daarvoor de basis.

We hebben een uitgebreid en veelzijdig netwerk. Op enkele witte vlekken na is het aanbod op peil. We streven naar een passende invulling van de laatste **witte vlekken**. Ook blijven we werken aan de **kwaliteit** van ons netwerk. Nu ons netwerk al erg uitgebreid is, staat dit boven kwantiteit. We houden daarbij ook rekening met de toenemende diversiteit van fietsers en de voorzieningen die zij vragen.

In 2022 werden we wandelgemeente van het jaar. De komende jaren ligt de focus op fietsen. Het streven is Lochem een nog aantrekkelijkere fietsgemeente te maken. Over een paar jaar willen we meedingen naar de titel van 'Fietsgemeente van het jaar'.

In het najaar van 2023 voerden we een onderzoek uit naar het fietsgebruik en de inrichting van onze fietsvoorzieningen in de gemeente. Dat onderzoek vormt de basis voor het in 2024 op te stellen [fietsplan](#). Een plan met concrete acties voor verbetering van de kwaliteit.

Ook nemen we deel aan de **Liberation Route**. Die route komt de komende jaren in de Achterhoek. De route zal onderdeel uitmaken van [Liberation Route Europe](#): een route die herdenkingsplekken en verhalen uit heel Europa met elkaar verbindt en van Normandië tot aan Berlijn loopt. Onder andere via Lochem.

4

SPEERPUNT 4

Marketing en informatievoorziening

In een wereld met duizenden merken vraagt het nogal wat om een effectieve promotie te voeren. We kiezen er daarom voor om de samenwerking te zoeken en zo een groter gebied te promoten: de Achterhoek.

Niet alleen de slagkracht, maar ook het zoekgedrag van de gast is een reden om meer op Achterhoek-niveau samen te werken. Mensen kiezen vaak in eerste instantie voor een bepaalde regio. Wanneer de gast eenmaal verleid is om naar de Achterhoek te komen, zal hij zich oriënteren waar in de Achterhoek hij wil verblijven.

Zichtbaarheid binnen de Achterhoek is daarom van belang. Daar heeft de regio-coördinator de laatste jaren hard aan gewerkt en daarmee zal zij doorgaan. Bekijk voor de vele stappen die zijn gezet de terugblik in [deze factsheet](#). We zetten ons daarbij op de kaart als **Landelyk Lochem**. Dit beeldmerk is in 2022 in het leven geroepen en helpt bij een herkenbare en onderscheidende promotie.

We zullen het beeldmerk op steeds meer plekken uitrollen. Dat doen we ook in nieuw te ontwikkelen producten, die onlosmakelijk met marketing zijn verbonden. Bij de ontwikkeling van **nieuwe producten en marketing** focussen we op dat wat ons als gemeente uniek maakt en op die doelgroepen (leefstijlen) waarvoor wij als gemeente onderscheidend zijn. Denk daarbij

aan kunstroutes voor Stijlzoekers die we promoten in die media die deze doelgroep veel raadplegen. Maar ook aan het ontwikkelen van arrangementen om toeristisch meer uit ons erfgoed te halen.

Door onder andere productontwikkeling hopen we ook het **gastheerschap en de informatievoorziening** verder te ondersteunen. Zodat VVV hier verder stappen in kan zetten. De focus in het kader van informatievoorziening verschuift steeds verder naar inspiratie. Dit is op/in steeds meer plekken en uitingen terug te vinden. Denk aan het socialmediakanaal van Landelyk Lochem, maar ook aan het inspiratiepunt. De komende jaren werken we, onder andere via productontwikkeling, verder aan het inspireren en informeren van de recreant.

Het inspiratiepunt van de VVV aan de Markt 2 in Lochem, dat in de afgelopen periode is geopend, is hét centrale punt voor gastheerschap, informatievoorziening en inspiratie. De komende jaren is het streven om ook **in de verschillende dorpskernen stappen te zetten op het gebied van gastheerschap en informatievoorziening**. We hopen dit jaar een digitaal informatiebord in het centrum van Gorssel te plaatsen. Ook onderzoeken we door een vraag van een van de kernen de mogelijkheden en wenselijkheid van **digitale informatie- en reclameschermen** langs bepaalde toegangswegen bij onze kernen.

5

SPEERPUNT 5

Veelzijdige activiteiten en voorzieningen

Met enkel verbinding, productontwikkeling, marketing en informatievoorziening zijn we er niet. Het succes van een bestemming is een samenspel van deze elementen, maar ook het 'product' dat we te bieden hebben. Welk aanbod is er?

Uit het onderzoek naar de dagrecreatie (2022) is gebleken dat we over het algemeen een goed dagrecreatief aanbod hebben. Wel zien we dat een groot deel van het aanbod zich toespitst op dezelfde doelgroepen. We juichen nieuwe initiatieven voor dagrecreatie toe. Zeker als ze anders zijn dan het bestaande aanbod en een focus op een andere doelgroep hebben. In vrijkomende agrarische bebouwing zien we kansen. We verkennen de mogelijkheden om voor de dagrecreatie een **uitnodigingskader** op te stellen. Een veel gehoorde wens hierbij is de ontwikkeling van een **elk-weer-voorziening**. Dit zou een goede toevoeging zijn aan het bestaande aanbod, onder andere om het toeristisch seizoen te verlengen.

Verder constateren we dat de organisatie van evenementen flink onder druk staat. Niet alleen in onze gemeente maar overal. We zien de grote meerwaarde van evenementen (van klein tot groot) in onze gemeente en werken daarom aan een **nieuw evenementenbeleid**.

Een belangrijke toeristische voorziening is het **fietsvoetveer** tussen Gorssel en Wilp. Dit veer heeft inkomsten uit de kaartverkoop en ontvangt bijdrages van de oevergemeentes Lochem en Voorst én een bijdrage vanuit het Verenfond van de Provincie. Dit fonds is in 2024 uitgeput. De provincie werkt op dit moment nog aan een nieuwe regeling, maar deze zal minder ruim zijn dan de voorgaande. Samen met de exploitant en de andere oevergemeente zoeken we naar mogelijkheden om dit financiële gat te dichten.

De WV is eigenaar van de **Belvédère** op de Lochemse Berg. Ze heeft al langere tijd de wens om de toren meer in spotlights te zetten. De afgelopen jaren is veel onderzoek gedaan naar de verschillende mogelijkheden. Er zijn nu plannen voor een grondige opknapbeurt. De gemeente draagt dit plan een warm hart toe en ondersteunt dit daarom binnen haar rol (denk bijvoorbeeld aan het te doorlopen traject voor een omgevingsvergunning).

Voor de wat langere termijn staat ook de aanpak van de **passantenhaven** aan het Twentekanaal bij Lochem op de agenda. De voorlopige planning is dat in 2025 de participatie is doorlopen, kosten duidelijk zijn en de raad om budget wordt gevraagd. Bij toekenning van het budget is de uitvoering dan in 2026.

6

SPEERPUNT 6

Vitale verblijfsrecreatie

In onze gemeente hebben we een uitgebreid aanbod van verblijfsrecreatie. Een aanbod waar we trots op zijn en dat veel toeristen naar onze gemeente brengt.

In 2019 hebben we samen met de andere Achterhoekse gemeentes uitgebreid onderzoek laten doen naar de vitaliteit van verblijfsrecreatie. Uit dit onderzoek bleek dat we een vitale sector hebben en een goede basis. Belangrijk is wel om deze positie te houden. Uit het onderzoek blijkt dat er verschillende uitdagingen en ontwikkelingen op de ondernemers afkomen. Vernieuwing en ontwikkeling is noodzakelijk om bij te blijven om zo de gast van morgen te kunnen blijven bedienen. Ook zien we dat het aanbod in het aantal sectoren, met name in de kampeersector redelijk eenzijdig is.

Om ondernemers te helpen hebben we samen met de andere Achterhoekse gemeentes het [Vitaliteitsprogramma Verblijfsrecreatie](#) opgestart. Binnen dit programma is er een team experts dat ondernemers inspireert en begeleidt om ze op weg te helpen naar

een toekomstbestendig en vitaal bedrijf. Er zijn drie mogelijke trajecten. Op basis van een intake bepaalt een onafhankelijk team samen met de ondernemer het meest passende traject. De deelnemende gemeentes financieren dit programma samen met de provincie Gelderland. We zetten dit programma in 2024 voort. En hopen door het laagdrempelige en onafhankelijke karakter van dit programma zoveel mogelijk ondernemers uit onze gemeente te kunnen ondersteunen.

Verder werken we aan een **beleidskader verblijfsrecreatie**. Hierin maken we inzichtelijk onder welke voorwaarden nieuwe ontwikkelingen wel of niet zijn toegestaan. Daarbij houden we ook rekening met nieuwe ontwikkelingen in vrijkomende agrarische bebouwing en de behoefte aan nieuwe verdienmodellen voor de instandhouding van landgoederen (zie ook speerpunt 1).

www.lochem.nl • [gemlochem](#) • [GemeenteLochem](#) • [GemeenteLochem](#)

Colofon

Dit is een uitgave van de gemeente Lochem.
Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend.

Informatie

Gemeente Lochem
Hanzeweg 8, 7241 CR Lochem
Postbus 17, 7240 AA Lochem
T (0573) 28 92 22
www.lochem.nl

December 2023